

Závěrem

Autorský zákon je komplexní úpravou práva autorského a práv s autorským právem souvisejících (včetně zvláštního práva pořizovatele databáze) a je moderní právní úpravou práv duševního vlastnictví a ochrany těchto práv. Práva výrobců zvukových a zvukově obrazových záznamů se do značné míry podobají právu autorskému. Správně je označujeme jako práva související s právem autorským, z důvodu absence tvůrčího prvku v činnosti výrobců záznamů. Při pohledu na činnost autorů nebo výkonných umělců je patrné, že tito disponují jistým osobním přínosem - na rozdíl od činnosti výrobců záznamů, jejichž činnost spočívá v úkonech a investicích hospodářsko-technického charakteru, nikoliv v tvůrčím přínosu.

Práva výrobců záznamů jsou, na rozdíl od práv autorů, ryze majetkové povahy. Jejich primárními nositeli tak mohou být jak osoby fyzické, tak osoby právnické, které mohou s těmito právy volně nakládat. Podle autorského zákona mohou i osoby odlišné od výrobců záznamů užit tyto záznamy z titulu zákonné licence, volného užití záznamu a z titulu smluvní licence. České autorské právo obsahuje v současnosti moderní právní úpravu smluvního licenčního práva disponující relativně vysokou mírou legislativní svobody. Licenční smlouva je jediným smluvním typem, který je upraven v autorském zákoně. Vzhledem k systematickému zařazení v autorském zákoně je úprava licenční smlouvy primárně konstruována pro úpravu vztahů, kde alespoň jednou se smluvních stran je autor. Zajímavé účinky v praxi může mít pro výrobce záznamů použití úpravy podle § 46 a násl. AZ s ohledem na odkazující (blanketní) ustanovení § 78 a 82 AZ. Podle obecné úpravy je autor (poskytovatel licence) považován za slabší stranu z licenčně právního vztahu, protože poskytnutím oprávnění zřizuje dočasně nabyvateli určité dispoziční majetkové oprávnění, které je předmětem licence. Poskytovatel má však i jistá zvýhodnění oproti druhé straně (nabyvateli licence). Při uzavírání licenčních smluv mezi výrobcí, jako poskytovateli licence a nabyvateli, jako oprávněnými z licence, půjde ve většině případů o podnikatelské subjekty ve smyslu § 1 a 2 ObchZ, a tady se dostáváme do situace, kdy norma regulující soukromoprávní vztah, který je v našem případě licenční smlouva mezi dvěma zcela rovnocennými subjekty (výrobcí záznamů), poněkud netypicky uvádí jednoho z těchto subjektů do zvýhodněného postavení.

Výroba záznamů je asi nejčastějším a nejrozšířenějším způsobem užití uměleckých výkonů, projevují se v ní tedy nejmarkantněji změny v tradičním chápání autorských práv a práv souvisejících s právem autorským. Je tedy přirozené, že výrobci záznamů postupem doby přestávali být pouhým uživatelem autorských děl a uměleckých výkonů a stávají se vedle autorů a výkonných umělců chráněným subjektem. Právní jistoty dané zákonem musí výrobci, jakožto

nejefektivněji fungující nositelé práv upravených v autorském zákoně, využít nejen pro ochranu svých investic vůči autorům a výkonným umělcům, ale především vůči všem, kteří neoprávněně zasahují do práv jejich i autorů a výkonných umělců.

„V digitálním věku a v informační společnosti se aktuálním problémem stává ochrana autorských práv a práv souvisejících s právem autorským. Technologické možnosti způsobují, že dosáhnout účinného, efektivního a současně přiměřeného způsobu kontroly rozsahu a způsobů užití výsledků duševní tvůrčí činnosti je stále obtížnější. Také problémy související s teritoriálním charakterem práva versus globálním charakterem Internetu, a s obtížnou prosaditelností práva v mezinárodním měřítku (vykonatelnost práva) situaci nadále komplikují. Přesto není možno rezignovat na výkon a ochranu autorských práv a práv souvisejících s právem autorským“.¹⁰⁹

Česká republika v současné době předsedá Evropské unii a jedním z horkých témat jejího předsednictví je mimo jiné návrh směrnice, kterou se mění směrnice Evropského parlamentu a Rady č. 2006/116 ES o době ochrany autorského práva a určitých práv s ním souvisejících. Současná doba ochrany práv výrobců zvukových záznamů podle směrnice č. 2006/116 ES činí 50 let od pořízení zvukového záznamu nebo jeho vydáním v průběhu 50 let po pořízení, nebo pokud nebyl vydán, po jeho sdělení veřejnosti v průběhu 50 let po pořízení. Jedním z hlavních argumentů příslušných lobbyistických skupin je i to, že podle americké právní úpravy vycházející z copyright law je doba ochrany práv k zvukovým záznamům podstatně delší (95 let). Původní znění zmiňovaného návrhu směrnice zahrnovalo dobu ochrany až na 95 let ale nakonec po dlouhých diskusích vyšel kompromis, doba 70 let. Je opět nutné si uvědomit, že přínos výrobců záznamů nespočívá v tvůrčím přispění, ale v úkonech a investicích hospodářsko-technického charakteru. V praxi se navíc ukazuje i to, že pokud výrobce záznamu po vydání jeho záznamu nezaznamená v několika letech zisk, lze stěží předpokládat, že k zisku někdy ještě vůbec dojde. Je možno podotknout také to, že v důsledku rozvoje a rozšíření digitálních technologií i s ohledem na technický vývoj v oblasti nahrávání záznamů, pořizovací náklady techniky umožňující zaznamenávání záznamů značně klesají. Osobně se domnívám, že je spíše nutné bojovat a ochraňovat výrobce záznamů proti pirátství. Mezi nejznámější prostředky ochrany před pirátstvím patří ochrana pomocí technických prostředků tzv. DRM (Digital rights management), jejichž účelem je kontrolovat či omezovat používání obsahu digitálních médií. Nejčastěji bývá technikami DRM chráněná hudba, počítačové hry, filmy apod. „DRM ochrana je všeobecně spotřebiteli a sdruženími chránícími jejich práva a zájmy vnímána značně negativně a je kritizována jako velmi neefektivní a ve svém důsledku šikanující pouze poctivé

---

¹⁰⁹ Vlčková Č., A., Smejkal V.: Autorská díla v hromadných sdělovacích prostředcích, Linde Praha, a. s 2009, s. 136

uživatelé, zatímco obsah získaný nelegálním způsobem takovou ochranou netrpí a jeho užívání tedy není omezeno. Dokazuje to i relativně chladná reakce spotřebitelů na nabídku takto chráněného obsahu i značný nárůst prodejů poté, co např. iTunes začal prodávat hudbu i bez DRM. Všeobecně se ukazuje, že DRM (alespoň u hudby) nesplnilo sledovaný cíl, tj. potlačit pirátství, ale paradoxně k rozvoji pirátství ještě více přispělo, neboť spotřebitele až příliš omezuje a ti proto hledají alternativní (a tedy často nelegální) cesty k získání obsahu, např. pomocí výměnných sítí¹¹⁰.

Mezi další prostředek ochrany patří také spolupráce poskytovatelů připojení (Cooperation from Internet Service Providers, ISP- cooperation). „ V roce 2008 byl dosažen bod zvratu, kdy vlády Francie a Spojeného Království začali přesazovat kontrolu pirátství prostřednictvím samotných poskytovatelů internetového připojení. Francouzský návrh zákona s názvem „Tvorba a Internet“ zakládá systém „stupňovaných reakcí“, nimiž poskytovatelé internetového připojení budou vytrvalé porušovatele autorského práva vzdělávat a upozorňovat na jejich jednání a jako poslední instanci sankcionovat je ztrátou internetového připojení na období 1 až 12 měsíců“.¹¹¹

V dnešní době je snadná dostupnost prostředků a technologií umožňujících velmi snadné a levné pořizování rozmnoženin záznamů včetně těch nelegálních, i proto vzniká neochota akceptovat práva výrobců záznamů.

---

¹¹⁰ http://cs.wikipedia.org/wiki/Digital_rights_management

¹¹¹ http://www.ifpi.org/content/section_resources/dmr2009.html